

UNIVERSITETET I OSLO DET HUMANISTISKE FAKULTET

Eksamen i NOR1300

Nordisk, særlig norsk, litteratur 1800– 2000

Haust/Haust 2015

Tid: 16. desember 09:00-15:00 (6 timer)

Sted/stad: Gymsal 1 Idrettsbygningen

Gymsal 2 Idrettsbygningen

Ingen hjelpemidler tillatt / Hjelpemiddel ikkje tillatne.

Oppgavesettet er på 7 sider medregnet forside og vedlegg.

Oppgavesettet er på 7 sider medrekna framside og vedlegg.

Sensur: 4 uker fra innlevering / 4 veker frå innlevering

BOKMÅL

Del I av oppgavesettet omfatter analyseoppgaver. Her skal du velge én av to oppgaver. Bruk minst 4 timer på denne oppgaven. Del II består av kortsvaroppgaver. Du skal svare på 3 av 5 kortsvarsoppgaver etter eget valg.

I. Analyseoppgaver

Oppgave 1

Gi en analyse av kjærlighet og kjærlighetsdrøm som drivkraft for handlingen og som del av tematikken i Hamsuns *Pan. Af Løjtnant Thomas Glahns papirer* (1894). Trekk gjerne inn sitatet nedenfor i drøftingen. Det er fra en samtale mellom løytnant Glahn og Eva:

”Jeg elsker tre Ting,’ siger jeg saa. ’Jeg elsker en Kærlighedsdrøm, jeg havde engang, jeg elsker dig, og jeg elsker denne Plet Jord.’

’Og hvad elsker du mest?’

‘Drømmen.’”

Oppgave 2

Gi en analyse av Karen Blixens fortelling ”Det ubeskrevne Blad”, fra *Sidste Fortællinger* (1958). Det har vært hevdet at Blixens forfatterskap er vanskelig å plassere litteraturhistorisk. Det kan virke som om hun var i utakt med sin egen tid. Drøft om dette også gjelder for denne fortellingen.

Vedlegg 1: innledningen til ”Det ubeskrevne Blad”.

II Kortsvaroppgaver

Besvar 3 av de 5 oppgavene nedenfor:

1. I ulike utgaver av Paal-Helge Haugens *Anne* (1968) har det stått enten «punktroman» eller «roman» under tittelen. Verket omtales slik i *Norsk litteratur i tusen år* (1996): «I staden for nemninga ‘roman’ kunne det difor vere nokså tenleg å tale om ei fragmentsamling» (s. 614). Kommenter sjangerplasseringen av *Anne*. Hvorfor kan verket regnes som en roman, og hva tilsier at vi her også kan snakke om sjangerblanding?
2. Les åpningssekvensen i Olav Duuns *Menneske og maktene* (vedlegg 2). Hvordan vil du karakterisere fortelleren?
3. I vedlegg 3 til oppgavesettet finner du utdrag fra noen dikt. Gi eksempler på bruk av metafor, simile, metonymi og synekdoke.

4. Jan Erik Volds dikt «Tang» har vært tolket som en slags kommentar til Olaf Bulls dikt «Metope». Vold selv har omtalt diktet som «sommerlig suggererende». Kommenter noe av det som er likt og det som er forskjellig i disse to diktene. «Tang» er gjengitt i vedlegg 4.

5. Skriv en kort presentasjon av Strindbergs *Frøken Julie*. Bruk ca. 150 ord.

NYNORSK

Del I av oppgavesettet omfattar analyseoppgåver. Her skal du velje ei av to oppgåver. Bruk minst 4 timar på denne oppgåva. Del II består av kortsvaroppgåver. Du skal svare på 3 av 5 kortsvaroppgåver etter eige val.

I. Analyseoppgåver

Oppgåve 1

Gi ein analyse av kjærleiksdraum og kjærleik som drivkraft for handlinga og som del av tematikken i Hamsuns *Pan. Af Løjtnant Thomas Glahns papirer* (1894). Trekk gjerne inn sitatet nedanfor i drøftingen. Det er frå ein samtale mellom løytnant Glahn og Eva:

”Jeg elsker tre Ting,’ siger jeg saa. ’Jeg elsker en Kærlighedsdrøm, jeg havde engang, jeg elsker dig, og jeg elsker denne Plet Jord.’

’Og hvad elsker du mest?’

’Drømmen.’”

Oppgåve 2

Gi ein analyse av Karen Blixens forteljing ”Det ubeskrevne Blad”, fra *Sidste Fortællinger* (1958).

Det har vore hevda at Blixens forfattarskap er vanskeleg å plassere litteraturhistorisk. Det kan verke som om ho var i utakt med samtida si. Drøft om dette også gjeld for denne forteljinga.

Vedlegg 1: innleiinga til forteljinga.

II. Kortsvaroppgåver

Svar på 3 av dei 5 oppgåvene nedanfor:

1. I ulike utgåver av Paal-Helge Haugens *Anne* (1968) har det stått anten «punktroman» eller «roman» under tittelen. Verket blir omtala slik i *Norsk litteratur i tusen år* (1996): «I staden for nemninga «roman» kunne det difor vere nokså tenleg å tale om ei fragmentsamling» (s. 614). Kommenter sjangerplasseringa av *Anne*. Kvifor kan verket bli rekna som ein roman, og kva tilseier at vi her også kan snakke om sjangerblanding?
2. Les opningssekvensen i Olav Duuns *Menneske og maktene* (vedlegg 2). Korleis vil du karakterisere forteljaren?

3. I vedlegg 3 til oppgavesettet finn du utdrag frå nokre dikt. Gi eksempel på bruk av metafor, simile, metonymi og synekdoke i desse tekstane.
4. Jan Erik Volds dikt «Tang» har blitt tolka som ein slags kommentar til Olaf Bulls dikt «Metope». Vold har sjølv omtalt diktet som «sommerlig suggererende». Kommenter noko av det som er likt og det som skil desse to dikta. «Tang» er gjengitt i vedlegg 4.
5. Skriv en kort presentasjon av Strindbergs *Frøken Julie*. Bruk ca. 150 ord.

Vedlegg 1

Ved Byporten sad Dagen igennem en gammel, kaffebrun, sortklædt Kone, som tjente sit Brød ved at fortælle Historier.

Hun sagde:

“De vil høre en Historie, kære Herre og Dame? Ak, jeg har fortalt mange Historier, over tusind, siden den tid da jeg lod unge Mænd fortælle mig selv smukke Historier om en rød Rose, to klare Bjergsøer og to trinde Liljeknopper, og om fire silkeglatte, dødeligt knugende Slinger. Det var min Mormoder, den dejlige, den ofte favnede, der til sidst – rynket som et Vinteræble og sammenkrøbet på Hug under det barmhjertige Slør – tog sig for at lære mig Fortællekunsten. Hendes egen Mormoder havde engang oplært hende deri, og begge disse to var bedre Fortællersker end jeg. Men det er nu lige meget, thi for Folket er de og jeg blevet ét, og Folket ærer mig især, fordi jeg har berettet for det i to Hundrede År.”

Har man da betalt hende godt, og er hun kommet i Humør, kan hun også fortælle mere.

“Hos min Mormoder,” siger hun, “gik jeg i en skrap Skole.

”Vær tro imod historien,” sagde den gamle. ”Vær evigt og urokkeligt tro imod historien. (...) Hvor Menneskene er tro, er evigt og urokkeligt tro imod Historien, der taler tilsidst Tavsheden”.

Vedlegg 2

Det var spådd frå gammal tid at Øyvære skulde gå under. Uti have låg det, og have skulde ta det. Det hadde ikkje hendt hit-til. Det kom ikkje til å hende heller. Visst det da ikkje hendte i år. Det var spådd det òg, av einkvan ulykkesvarslaren.

Dei var mange menneske der ute, om bord i Øyvære som dei sa. Somme var fødd der, andre var nykommarar. Eit par huslydar hadde nyst flytta der i frå, av kvar sin grunn.

Namne Øyvære hørtes litt rart for andre: alle væra der i kring låg på øyar. Men namne

var gammalt, og godt nok til sitt bruk. Der var tre øyar, og ei mengd med holmar og skjær. Utanfor var fallgaren, men han var stygt open rett vest for være. Berre på to av øyane budde der folk nå, ein huslyd på Langholmen og ein fem seks på Heimvære.

Dei låg i breidd dei tre øyane. Sunde mellom Heimvære og Langholmen var hamna deres, men ei utrygg hamn var det, det fekk vera tilstått.

Folk hadde budd her i alle dei år, frå utgammal tid og til nå. Før var her fleir, i den gode gamle tida dei kallar. Da var her godt fiske om vintrane, når berre vøre ga lov til det. Eit årvisst sommarfiske var her òg.

Vedlegg 3

a)

«Som Blomst i Isen frosset ind
jeg seer et Træk paa denne Kind,
som vel jeg bør at kjende.
Thi Fryden i min Barndomsleeg
før altfor høit min Skulder steeg
— o var den ikke Hende.»

(Fra Henrik Wergelands Pigen paa Anatomikammeret”)

b)

«Men oppe i dagen danser jo du med flammende
fotsåler over asfalten, og du har silke mot navlens
hvite øie og ny kåpe i solskinn

Og oppe i lyset etsteds står jo jeg og ser hvordan
Cigaretten blå sjel flagrer som en kysk engel
Gjennom kastanjeløvet mot det evig liv.»
(Fra Rolf Jacobsens ”Byens metafysikk”)

c)

«Tribunene hylder i jubel
den seirende unge atlet:
lemmers og lungers styrke,
kroppens fullkommenhet.»
(Fra Nordahl Grieg, ”Fuldbyrdelsen”, 1936.)

d)

«det vita dukade bordet väntar på någon
vars steg aldrig kommer uppför trappan»
(Fra Gunnar Ekelöf: "Blommorna sover i fönstret")

e)

«Eit kvitt teikn, den
tagale rørsle i ei lys
kåpe som snudde og
gjekk sakte innover stranda.»

(Frå Eldrid Lunden, *Mammy, blue*)

Vedlegg 4

TANG

Jeg så deg

på stranden. Du var et lite menneske

i bikini der du gikk

ble du bare mindre og mindre

i billedrammen mens jeg satt og så

på tang, tang i strandkanten duvende av de minste bølgeslag

mot land, som svaierende tre oppad begrenset

til vannspeilet, et surkl-surkl liv med vann

som vind i treets grener – å jo, ting foregår ting foregår

hele tiden, plastikkposer og

karamellpapir, drivende kanner og plankebord, en

uryddet strand, slik strender er, i dag, ting

foregår, selv etter at du har begynt

å vandre tilbake til huset, selv etter at

jeg, solbrent og mutt følger

samme vei, tangen ligger

i stranden og surkler (for nå bare

å snakke om tangen), tangen ligger der

stadig, ja også nå, i skrivende stund, etter at vi

for lengst har flyttet ut

av sommerhuset, også nå, i lyttende stund, som vi alle

er i ferd med å flytte ut

av tingdiktet – å ja, surkl

under somersol, surkl under vinterstjerner, surkl

surkl surkl!